

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narodc velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri post. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Mussolini o fašistični bodočnosti Za revizijo mirovnih pogodb — Italijanska ekspanzivnost proti vzhodu — S fašizmom ni kompromisa

Rim, 29. oktobra. V palači Venecija je imel Mussolini na predvečer osme obletnice fašističnega pohoda v Rim pred številnim občinstvom velevažen političen govor. Čeprav je bil zelo odločen se kljub temu razlikuje od govorov, ki jih je imel Mussolini svoječasn v Firenci in v Milanu. Opuščeno je bilo v njem vse, kar bi moglo zadeti Francijo ali pa kako drugo državo. Brez dvoma je, da je huda politična in gospodarska kriza Italije zelo vplivala, da je govoril Mussolini zmernije, čeprav se jasno zrcali v njegovem govoru vpliv izida državnozbornih volitev v Nemčiji.

Mussolini je v svojem govoru odločno poudarjal, da se Italija oborožuje zgolj iz obrambnih namenov, ker ve, da same besede ne urejajo odnošajev med narodi. Fašistična Italija ni nikdar pričela vojne in je nikoli ne bo, čeprav je za revizijo mirovnih pogodb, ki ni samo v interesu Italije, temveč v interesu vsega sveta. Revizija mirovnih pogodb ni ne absurdna niti nemogoča, ker se pravkar razpravlja o reviziji statuta Društva narodov. Absurdno pa je misliti, da so mirovne pogodbe nespremenljive. Nato je Mussolini omenil, da so v Društvu narodov dve kategoriji

držav, oborožene in razorožene. To stanje ne more trajati večno.

Italijanska politika na vzhodu in v podunavju je diktirana od življenjskih potreb. Mi skušamo, je nadaljeval Mussolini, izrabiti vsako ped zemlje. Kar delamo, je gigantsko in smo lahko ponosni na življenjsko silo našega naroda. 1950 bo Italija edina država mladega ljudstva, dočim bo ostala Evropa popolnoma degenerirana. Miroljubna italijanska ekspanzivnost se mora širiti predvsem proti vzhodu. To pjasnjuje naše zveze in naša prijateljstva. Naša zunanja potika je odkritosrčna.

Čimbolj se fašizem utrjuje, tembolj se polasča protifašistične koalicije obup. Med tema dvema taboroma ni možen noben kompromis. Ali bodo zmigale naše ideje ali pa njihove. Fašizem ni več samo notranja zadeva Italije, temveč je postal svetovnega političnega pomena. Povsod si ga žele, povsod se ga boje.

Menim, je nadaljeval Mussolini, da fašizem ni izvozni predmet. Ta fraza je preveč komercialna in jo rabijo listi, ki ne razumejo ničesar. Fašizem je sicer italijanska ustanova, kljub temu pa je univerzalnega značaja. Problem moderne države v 20. stoletju je popolno-

ma drugačen kakor problem držav, nastalih po 1. 1779 ali pa pozneje.

Mussolini je končal svoj govor takole: »Italija je ena sama ogromna želja, ki koraka v boljšo bodočnost. Nihče je ne more ustaviti in nihče je ne bo ustavil.«

Mussolinijev govor je bil deležen običajnih ovacij, ki so se jim pridružili tisoči pred palačo. Mussolini se je moral pokazati množici, kar je izzvalo vihar navdušenja.

Splošen vtis Mussolinijevega govora je bil, da se je skrbno ogibal vsakih direktnih groženj in da je bil bolj agitacijsko sredstvo za fašizem v drugih državah kakor za drugega.

Rim, 28. oktobra. AA. Po končanem sprejemu direktorjev fašistične stranke se je predsednik vlade Mussolini napotil na Campidoglio, kjer je v prisotnosti visokih civilnih in vojaških dostojanstvenikov minister za pravosodje izročil nove kazenske zakone rimskemu guvernerju. Pri tej priliki so bili mnogi odlikovani, ministri za vojsko, mornarico, letalstvo in milico pa so prejeli umetno izrezljane srebrne kipe. Odtod je Mussolini odšel v novozgrajeni poligrafični inštitut, ki bo zaposlil okrog 3000 oseb. Inštitut je opremljen z najnovejšimi stroji.

Bolezen predsednika Masaryka

Praga, 28. oktobra. O zdravstvenem stanju predsednika Masaryka je bil izdan naslednji uradni komunikat: Predsednik Masaryk je dobro prestopil svoje zadnje obolenje. Včeraj je imel normalno temperaturo ter je že zapustil posteljo. V nekaj dneh se bo vrnil v Prago. Predsednik Masaryk se ne udeležil današnjih svečanosti ob priliki čekoslovaškega državnega praznika.

Zasedanje agrarnega urada v Pragi

Praga, 28. oktobra. Mednarodni agrarni urad priredi 29., 30. in 31. oktobra v Pragi zborovanje. Na dnevnem redu sta dve, za gospodarstvo zelo važni točki: 1. kriza poljedelstva in 2. Panevroopa. Namesto bivšega ministrskega predsednika Antona Švehle, ki je zaradi rekonvalescenca zadržan, bo predsedoval zborovanju dr. Milan Hodža. H kongresu so poslane svoje delegate vse članice razen Nemčije. Zastopane bodo torej Avstrija, Estonka, Finska, Francija, Grčija po bivšem ministrskem predsedniku Papanastasiu, ki pride v Prago iztrki, nadalje Nizozemska, Latvija, Letonska, Poljska in sicer po znanih političnih Dombrovskem in Rettaju, ter končno Rumunija in Švedska. Volitve se ne bodo vršile.

Senzacionalne aretacije v Rumuniji

Bukarešta, 28. oktobra. V informiranih krogih doznajajo, da je med 20 člani generalne direkcije rumunskih državnih železnic, ki so v nedeljo bili aretirani, tudi nekaj dostojanstvenikov. Aretacije so povzročile v prestolnici veliko senzacijo. Trdi se, da je pri generalni direkciji državnih železnic že več let vladala velika korupcija in da je bila država oškodovana za več milijard lejev. Med drugim je bil aretiran glavni blagajnik generalne direkcije Nikolaj, ki je pomeveril dva milijona lejev.

Otvoritev angleškega parlamenta

London, 28. oktobra. AA. Danes je otvoril kralj drugo zasedanje sedanjega parlamenta. Svoči so imeli vodje političnih strank običajni setanek in so odobrili osnutek kraljevega govora o delu vlade v sedanjem zasedanju, ki mu bodo predloženi zakon o povišanju starosti za šolsko-obvezne otroke na 15 let, zakon o naseljevanju dežele in zakon o trgovinskih sporih. Vlada upa, da bodo ti zakoni pripravljani do božiča. Nadalje bo parlament razpravljal o ustanovitvi sveta konzumentov in poljedelskega in trgovinskega sveta.

Vlada bo predložila nadalje načrt volilne reforme, ki določa med drugim ožje volitve, ukinja pluralni sistem in v splošnem omejuje vpliv na volitve Vlada upa, da jo bodo podpirali v tem vprašanju v spodnji zbornici liberalci.

Katastrofalna poplava v Smirni

Na stotine hiš porušenih — Mnogoštevilne smrtno žrtve — Silna beda prebivalstva

Carigrad, 29. oktobra. Po zadnjih poročilih so zavzele poplave v okolici Smirne naravnost katastrofalen obseg. Vode vedno bolj naraščajo, ker dežuje neprestano že več dni. Mesto samo je popolnoma odrezano od ostalega sveta, ker so vsa komunikacijska sredstva poplavljen ali pa uničena. Doslej so zbrali že 70 trupel. Število smrtnih žrtev je veliko večje, ker se je podrla na stotine hiš in je pod razvalinami vse polno mrtvih. V Smirni in okolici je ostalo na tisoče oseb brez strehe. Prebivalstvo bega v največji bedi okrog. Ker je poplava popolnoma porušila vodovod, je mesto brez vode. Oblasti se boje, da bodo izbruhnile nalezljive bolezni. Mesto je ponoči v temi, ker sta elektrarna in plinarna tako poškodovani, da ne obratujeta. Zaradi onemogočenega dovoza živil je začelo primanjkovati mestu kruha in

najpotrebnejših živil. Vlada je organizirala obsežno rešilno akcijo, ki pa zaradi poudrjalni in porušeni cest in železnice zelo težko napreduje.

Carigrad, 28. oktobra. Zaradi trajnega deževja se je podrla v predmestju Galata več starih hiš. Ubilih je bilo veliko ljudi, večinoma Grkov. Nad Smirno je divjal v nedeljo ponovno strahovit vihar, kar je še poslabšalo že itak obupni položaj v poplavljenem ozemlju. Izpod razvalin so potegnili doslej nad sto mrtvih. Po dosedanjih ugotovitvah se je porušilo 850 hiš.

Ankara, 28. oktobra. AA. Zaradi deževja in poplav je bil posebno težko prizadet kraj İsmid, kjer je hudournik porušil 300 hiš, 70 oseb je našlo pri tem smrt. 17 ljudi pogrešajo in mislijo, da so postali tudi ti žrtve katastrofe. O poplavah poročajo tudi iz drugih krajev v Turčiji.

Protirevolucijski pokret v Braziliji

Odpor revolucionarjev je bil že v kafi zadušen — Aretacije vodilnih prištejev bivše vlade

New York, 28. oktobra. Vojaška policija v Rio de Janeiru je s pomočjo 6. pehotnega polka in 1. konjeniškega polka pokusila izvesti protirevolucijo, vendar pa je vojaški Junti uspelo zadušiti upor. Slični uporni poskusi v Sao Paulu in v drugih krajih so bili že v kafi zadušeni.

Rio de Janeiro, 28. oktobra. Včeraj je prišlo sredi mesta do močnega streljanja, ki je povzročila med prebivalstvom veliko paniko. Vsi so mislili, da gre za protirevolucionaren pokret. Vlada je objavila proglas, v katerem opozarja prebivalstvo, naj ne hodi na glavne ulice. Po zadnjih poročilih je prišlo do manjšega upora, ki sta ga pa policija in vojska naglo potlačila.

Madrid, 28. oktobra. Španski poslanik v Rio de Janeiru je dobil nalog, da se pogaja s sedanji oblasti zaradi mrtvih in ranjenih, ki so postali žrtve obstreljevanja parnika »Badenc«.

Sao Paulo, 28. oktobra. Dr. Prestes, ki je bil brez izbruhom revolucije izvoljen za predsednika Brazilije, je pobegnil na tukajšnji angleški generalni konzulat.

Rio de Janeiro, 28. oktobra. AA. Poročajo, da so včeraj v državi Sao Juana aretirali generala Pasoa, poveljnika zveznih čet v Tiarari.

Rio de Janeiro, 28. okt. Bivši predsednik Meloviana in bivši ravnatelj braziljanske Narodne banke Brito sta bila aretirana.

Ratifikacija

londonske pomorske pogodbe

London, 28. oktobra. Ob ratifikaciji londonske pomorske pogodbe je imel predsednik Hoover govor, ki ga je prenesel tudi radio. Dejal je med drugim, da je ta pogodba pravična ter za nikogar nevarna. Tudi angleški ministrski predsednik Macdonald je imel ob tej priliki govor, v katerem je dejal, da se nikoli v zgodovini niso bili odnošaji med Veliko Britanijo, Japonsko in Zedinjenimi državami boljši kakor od dneva podpisa te pogodbe. Radio je razširil tudi predstavljeni govor japonskega ministrskega predsednika.

London, 28. oktobra. Angleška brzojavna družba javlja, da se je prenos treh kontinentalnih govorov v Evropi, Aziji in v Ameriki ob priliki ratifikacije pomorske londonske pogodbe sijajno posrečil. Govori so bili preneseni na daljavo približno 12.000 milj med Pacifiškim in Atlantskim oceanom. Časovna razlika na to daljavo je 15 ur.

Fuzija angleških premogovnikov

London, 29. oktobra. V Manchesteru je bila sklenjena včeraj fuzija vseh premogovnikov v Lancashireju in v Cheshireju. Nova družba bo razpolagala z 20 milijoni funtov kapitala in bo imela 140 premogovnikov z 90.000 delavci. To je največji pokus racionalizacije, kar jih je bilo doslej v Angliji. Zadnje dni so dobili angleški premogovniki velika naročila premoga. Tako so naročili waleški izvozniki 640.000 ton. Francoske sredozemske železnice so v Angliji naročile 300.000 ton premoga.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.74. — Berlin 13.435 — 13.465 (13.45). — Bruselj 7.8719. — Budimpešta 9.885. — Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9). — Dunaj 794.68 — 797.68 (795.18). — London 274.27. — Newyork 56.34. — Pariz 220.45 — 222.45 (221.45). — Trst 294.15 — 295.15 (295.15).

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.128. — Pariz 20.2125. — London 25.02625. — Newyork 515.10. — Bruselj 71.83. — Milan 26.9625. — Madrid 55.95. — Amsterdam 297.50. — Berlin 122.73. — Dunaj 72.65. — Sofija 3.75. — Praga 15.285. — Varšava 57.70. — Budimpešta 90.20. — Bukarešta 3.06.

Izpremembe v vodstvu dunajske policije

Ostavka podpredsednika dunajske policije — Preprečeni Starhembergovi nameni

Dunaj, 28. oktobra. Avstrijska javnost s pozornostjo spremlja vesti o bližnjih izpremembah v vodstvu dunajske policije, ker je podal ostavko podpredsednik dr. Ign. Pammer, ker je izjavil že takoj po nastopu nove vlade notranjemu ministru Starhembergu, da je pripravljen vsak hip podati ostavko na svoj položaj, in to tem bolj, ker je dosegel že za pokoj določeno število službenih let. Dr. Pammer je bil faktični voditelj dunajske policije od oktobra 1929, ko je postal dr. Schober zvezni kancelar. Ta položaj se tudi ni spremenil po ostavki dr. Schoberove vlade, ker je Schober nastopil po ostavki dopust in se z njega še ni vrnil.

Dunaj, 28. oktobra. Pozno sinoči je bilo uradno objavljeno, da je namestnik dr.

Schobera v vodstvu dunajske policijske direkcije, dr. Ignacij Pammer, podal ostavko in da je bilo tej prošnji ugodeno. Vodstvo dunajske policije je bilo poverjeno dvornemu svetniku dr. Francu Brandlu. Bojazni, ki se je pojavila v delu javnosti, da namerava notranji minister Starhemberg po upokojitvi dr. Pammera poveriti vodstvo dunajske policije Heimwehrovskim funkcionarjem ter na ta način napraviti iz tega urada strankarsko ustanovo, se za enkrat še ni uresničila. V političnih krogih menijo, da so ostri napadi dunajskega časopisja proti takemu načrtu dovedli merodajne vladne kroge do tega, da so odklonili to namero Starhemberga.

Velik pomen avstrijskih volitev

Izjave nemških politikov in kulturnih delavcev — Rezultat volitev bo vplival tudi na razvoj nemške notranje politike

Dunaj, 28. okt. »Der Morgen« je objavil izjave Thomasa Manna, Einsteina in Pavla Loebeja o poteku avstrijskih volitev. Thomas Mann je izjavil med drugim sledeče: »Pričakujem, da bodo pri avstrijskih volitvah zmigale državnotvorne stranke, ki so za republiko in za osvežitve avstrijske kulture ter omiljenje gospodarske krize. Toliko opsovani marksisti, so s svojim dosedanjim delom dokazali, da jim je mogoče brez strahu zaupati upravo Avstrije.«

Znani učenjak Albert Einstein pa je izjavil: »Avstrijske volitve naj dokažejo, da je avstrijsko ljudstvo odločno proti korupcijski politiki in v politiko zaneseno protekcijo. Pri novembrskih volitvah morajo Avstriji dokazati, da pravilno ocenjujejo delo strank, ki poskušajo rešiti z obrabljenimi metodami gospodarsko krizo ter poveriti svoje zaupanje strankam, ki so dokazale, da so jim gospodarski napredek de-

žele, red in mir ter kulturni razvoj dražji od male strankarske politike.«

Oto Braun, pruski ministrski predsednik pa je izjavil, da kaže avstrijska volilna borba vse bolj, da bodo zmigale v njej stranke, ki hočejo »ed in varnost. Socialisti imajo kljub vsem napadom izredno dobre pozicije, dočim bo Schoberov blok dosegel kak uspeh samo zaradi imena bivšega zveznega kancelarja. Izid avstrijskih volitev bo imel vsekakor posledice tudi na razvoj nemške notranje politike.«

Predsednik nemškega državnega zbora Paul Loebe pa ne dvomi, da bo rezultat avstrijskih volitev znova potrdil, da je večina avstrijskih volilcev za to, da se obe državi združita v veliko nemško republiko. Ta združitev je najboljši izhod za ozdravljenje gospodarske krize in za izvajanje napredne politike.

Nevarna bolezen albanskega kralja

Beograd, 28. oktobra M. Grški list »Tofos« objavlja vest iz Tirane, da se nahaja albanski kralj Zogu v zelo resni življenjski nevarnosti zaradi svoje znane bolezni raka v grlu.

Stavka berlinskih kovinarjev

Berlin, 28. oktobra. Pričakovanje, da se bo po 12-dnevni stavki kovinskih delavcev zopet pričelo z delom, se ni izpolnilo. Stavka traja dalje. Pogajanja se nadaljujejo. Vlada upa, da bo preprečila generalno stavko kovinskih delavcev po vsej Nemčiji.

Proglasitev Otonove polnoletnosti

Budimpešta, 28. oktobra. O vestih gotovih listov, da bo nadvojvoda Oton ob priliki polnoletnosti izdal na avstrijsko in madžarsko prebivalstvo političen proglas, je izjavil grof Satereny, da so te vesti popolnoma izmišljene. Proglasitev, da so vršila brez vsake oficijelne svečanosti.

Protizidovski izgredi v Budimpešti

Budimpešta, 28. oktobra. »Esti Kurier« javlja o antisemističnih nemirih na budimpeštanskih visokih šolah. Do nemirov je prišlo na juridični in pozneje na medicinski fakulteti, kjer so probujajoči se Madžari demonstrirali proti židovskim slušateljem ter zahtevali, naj se odstranijo iz univerze. Intervenirale so univerzitetne oblasti ter zagrozile, da bodo zaprli univerzo.

Rumunski vojaški manevri

Bukarešta, 28. oktobra. Veliki rumunski manevri, pri katerih je sodelovalo 60.000 mož vseh vrst orožja, so se včeraj končali z veliko vojaško parado pred kraljem Karolom.

Bukarešta, 28. oktobra. Z dnevnim poveljem vojnega ministra je bil kralj Karol imenovan za maršala. Tudi generalna Avarescu in Pressanu, ki sta povzročila rumunski vojski med vojno, so bile podeljene maršalske insignije.

Flandin zapustil Sofijo

Sofija, 28. okt. AA. Francoski trgovinski min. Flandin je zapustil Sofijo. Pred odhodom je imel razgovore z ministrom za zunanje zadeve Burovom, ministrom za finance Molovom in ministrom za trgovino Mišajkovom. Minister za trgovino Mišajkov je priredil na čast francoskega tovariša banket. V zdravcih ob tej priliki je bila naglašena gospodarska zveza med obema državama. Minister Flandin je izrazil željo, da se te zveze še učvrste. Naglasil je simpatijo Francije za vse balkanske države, in posebej za Bolgarijo.

Dva zločinska napada

Ljubljana, 28. oktobra. Razmere v nekaterih predmestjih so zadnje čase nevarne. To velja zlasti za Vodmat in Moste, v prvi vrsti pa za Ljubljansko polje, kjer se skrivajo in klatijo razni sumljivi tipi. O tem priča drzen roparski napad, o katerem je poročalo že današnje »Jutro« ter snočni napad na nekega tapetnika, kateremu so neznan napadalci razbili vso glavo.

Tapetnik Anton J., rojen 1892 v Ljubljani, se je snoči v Prusnikovi gostilni v Vodmatu seznanil z Marijo G., znano nočno tičko, ki jo ima policija stalno v evidenci. Poleg Toneta so pa dvorili Marički še trije drugi kavalirji, katerih se je hotel tapetnik na vsak način otresti. Zato je med njimi nastal prepir, ki se je nadaljeval, ko so zapustili gostilno. Na cesti je moral posredovati stražnik in miriti razburjene duhove. Družba se je navidez pomirila in razšla. Tapetnik je z dekletom zavlil proti Ljubljanskemu polju, drugi trije pa v nasprotno smer.

Ko je bil Anton J. z dekletom sredi polja, so ga nenadoma zopet dohiteli njegovi tekmeči in se predno se je zavedel, je dobil tako močno s kamnom po glavi, da se je opotekel in padel. Na tleh ležečega so napadalci še obdelavali po glavi, ga osuvali in pustili nezavestnega ležati. Z dekletom vred so potem izginili. Tapetnika so proti jutru z razbito glavo prepeljali v bolnico. Poškodbe k sreči niso težke. Kakor izvem, je policija napadalce že aretirala.

Drugi napad je bil izvršen v soboto ponoči na 62-letnega delavca Jožefa G. Vračal se je po Ljubljanskem polju, ko sta ga blizu Kemične tovarne ustavila dva neznanca moška, ga zgrabila in creščila na tla. Vzela sta mu 120 Din in ga prisilila h gnusnemu dejanju. G. je razdevo prijavil policiji in ji točno opisal oba napadalca. Policija upa, da bo pohotneža kmalu izsledila. Tuji v Mostah je zadnje čase za varnost slabo poskrbljeno.

Zvestoba za zvestobo

K današnjemu velikemu prazniku bratske češkoslovaške republike

Ljubljana, 28. oktobra.

Mlada, toda izredno lepo urejena, gospodarsko in politično močna bratska češkoslovaška republika praznuje danes svoj največji praznik, 12. obletnico ustanovitve. Češkoslovaški narod, ki je nam Slovincem po duhu in značaju najbližji, zavzema med kulturnimi narodi eno najodličnejših mest kot narod redke žilavosti, sposobnosti, marljivosti in vztrajnosti. Vsa drugača bi bila usoda slovenskih narodov, da so imeli za voditelje in buditelje druge, kakršne so imeli in imajo bratje Čehoslovaki, in da so se navzeli v borbi za obstanek njihovega duha. Velika škoda za vse slovenske narode je, da je Čehoslovakov po številu tako malo in da jim je odmerjen na zemlji tako neznaten košček. Toda navzlic temu so bili in ostanejo naši bratje na severu naša najmočnejša in najzanesljivejša opora, s katero smo vedno upravičeno računali in na katero bomo lahko računali tudi v bodoče. Zato je njihov največji državni praznik obenem praznik naše radosti, zato se veselimo danes z njimi tudi mi in ko proslavljamo na skromen, zato pa tem priskrnejši način zgodovinski »28. tije«, utripajo vsa naša srca v bratski ljubezni do češkoslovaškega naroda, kateremu hočemo ohraniti tudi v najtežjih časih zvestobo za zvestobo.

Nas Slovence in Jugoslovane vobče veže z bratsko češkoslovaškim narodom in najhujši borbi za lepšo bodočnost skovano in s težkimi žrtvami utrjeno geslo: »Zvestoba za zvestobo«. S tem geslom so sli najboljši sinovi obeh narodov v boj za svobodo, to geslo se je lesketalo na naših praporih, ko smo lomili ramo ob rami okrove stoletnega suženjstva in to geslo gre pred nami v bodočnost, katere si brez iskrenega prijateljstva in najtesnejšega sodelovanja na vseh poljih javnega življenja ne moremo misliti. Ni pa dovolj, da si čim večkrat ponavljamo to geslo, da govorimo in pišemo o medsebojni ljubezni in slogi, temveč moramo tudi delati to, kar nam nalagajo skupni interesi.

Čim manj bo med obema narodoma nepotrebnega govoričenja in poveličevanja enega v oči drugega in čim več v korist obeh enako usmerjenega dela, tem večji pomen bo imelo geslo: »Zvestoba za zvestobo«. Slovani smo že po naravi taki, da radi mnogo govorimo na škodo dela. Častna izjema so v tem pogledu bratje Čehoslovaki, ki navadno malo govorijo, zato pa tem več delajo. Ravnajmo se po njih, napnimo vse sile, da uredimo svojo državo tako vzorno, kakor so jo uredili oni. S tem bomo doprinesli najboljše dokaz, da smo pripravljeni vedno izvajati iz gesla: »Zvestoba za zvestobo« tudi posledice.

Dokler smo bili pod tujim jarmom, je bilo vsake tesnejše zblizanje in plodovitejša sodelovanje med nami izključeno. Naši gospodarji so že znali poskrbeti, da so ostale naše bratske simpatije samo na papirju in da ni prišlo med nami do onega kontakta, ki bi imel za oba naroda pomembnejše praktične posledice. Vse drugačen je položaj zdaj, ko imamo svoji narodni državi, v katerih se lahko nemoteno razvijamo. Zdaj praznujemo svoje narodne in državne praznike, ki naj bi nam bili bolj opomin, da je treba težko priborjeno svobodo utrditi z delom in skrbjo za blagostanje ljudstva, kakor pa prilika za počitek na latorikah.

Največji praznik bratov Čehoslovakov naj nam ne bo samo v radost in prijetno dolžnost ponovno naglasiti, da stojimo kakor en mož za geslom »Zvestoba za zvestobo«, temveč nam bodi v prvi vrsti resen opomin, da moramo krepko prijeti za delo in dvigniti državo na zunan in znotraj tako visoko, kakor so jo dvignili bratje Čehoslovaki. Sklenimo danes, ko se obračajo naše oči na zlato Prago, zibelko slovenske misli, da bomo v bodoče storili vse, da se približamo našim bratom tudi v praktičnem delu tako, kakor smo jim blizu po idejah in srcu. S tem bomo najlepše proslavili češkoslovaški praznik »28. tije«.

Mednarodni lutkarski kongres v Liegu

Kako znajo drugi narodi skrbeti za razvedrilo in zabavo svojih deci

Na kolodvoru v Liegu je pozdravil zastopnike Češkoslovaške, Jugoslavije in Rusije odvetnik Rudolf de Warsage, predsednik društva »Prijatelji lieških lutk«.

Kongres je organizirala mednarodna lutkarska zveza v Pragi po omenjenem zastopniku. Kongres se je vršil pod pokroviteljstvom pariškega lista »Journal« in lieškega »La Meuse« in je trajal od 13. do 22. septembra.

Že prvi dan popoldne si je slovenski lutkarski blok ogledal lutkovno zastavo v slavnostni dvorani lista »La Meuse«, ki žal ni bila taka, da bi delala čast dragocenim razstavljenim predmetom raznih narodov. Zlasti Čehi so se temu čudili, spominjajoč se svetovne razstave, ki so jo leta 1929. priredili v 36 paviljonih praškega velesejma.

Priznati moram, da bi jo I. naša lutkovna razstava meseca septembra na Taboru vsestransko prekosila, če bi imeli na razpolago material, ki je bil tankaj na mi-zah nerodno nakopičen.

Sicer podam le bežen pregled razstavljenih svetovnih umetnin.

Vrstile so se mehke čeče iz pletene slame, fantastične indijske lutke, redek izdelek okostnjaka iz Chicaga, številne češkoslovaške, med njimi najmarkantnejši grozni parkelj in divji povodni mož. Izmed vseh pa so prednjačile one berlinske gledališke Harra Sieglar. Znamenita je bila zbirka senični zbiratelj Selma Niezhel Bava iz Stambula, predstavljajoča razne turške osebnosti kakor: Hadidat, Tschengiz, Efi, Karagöz, Hanum in Oglan. Dalje japonske lutke presenetljivega luksusa. Belgijske: Karol Veliki, njegovi junaški vitezi in večno smehljajoči se Čanč, brat našega Gašperčka. Za temi japonske in ruske lutke iz zbirke Jakoba Ochsa. Na koncu so zakrožile to pestro in vseskozi očarljivo sliko razne scene iz betlehemске legende.

Z naševanjem glavnih predmetov hočem le dokumentirati pestrost in raznolikost lutk iz vseh delov sveta in poudarjati dejstvo, kako znajo drugi narodi z okusom, duhovitostjo in bujno domišljijo skrbeti za razvedrilo svojih deci.

Potem smo prisostvovali zanimivemu predavanju Roberta Cardola, pisatelja iz Verviersa, o temi: »Betlehemska legenda«. Spremljal jo je z nazornim prikazovanjem v miniaturni izdelanih glavnih priči od označenja Marije Device po angelu Gabrielu, obiska Marije pri teti Elizabeti, Jezusovega rojstva itd., tja do bega v Egipt. — Liki in pritikline, lasti zgodovinskega muzeja v Verviersu, so edinstven primer te vrste in ena redkih folklornih posebnosti Belgije. Vzbujale so upravičeno vsestransko pozornost.

Vem pozitivno, da je nekaj podobnega tudi pri nas na deželi. Zeleti bi pa le bilo, da bi se ta dragocenost in redkost ne izgubila. — Žal, da tare dandanes človeštvo povsem druga skrb!

Po predavanju nas je očaralo london-sko lutkovno gledališče s svojimi variete točkami pod vodstvom gg. Waldo, S. Lancastera, H. W. Wanshawa in Jan Bus-sella. Gibčnost in umnost prstov teh gospo-dov je naravnost presenetljiva. Ritem, pre-ciznost pri izvajanju, točni izpadi gibov, spretnost v manipulaciji, to je vsa tajnost njihovega uspešnega nastopa.

Čudovite so bile te - le točke: Profesor pri klavirju, plesalka, indijski bajavec Kač z neverjetno ročnostjo, dva ameriška črna Sambo in Remus s saksofonima, ples kobilice in muhe.

Prvi dan je bil pri kraju. Senzacija drugega dne pa je bil prihod prof. Skupe in njegovega ansambla z avtom v Liegu. Kar mrgolelo je radovedne-žev, dokler ga niso spravili v garažo.

Sobota zvečer! Sedel sem poleg našega honorarnega konzula g. Ivo Hogge in češ-ških predstavnikov v dvorani mestne ob-čine, kjer je prof. Skupa že razmestil svoj dekorativni prenosilni oder. Na zidu, levo od gledalcev, pa je visel osemmeterski zemljevid CSR z označbo 3200 lutkovnih gledališč.

Ta nepozabni večer je otvoril češki klavirski virtuos Walter Freund z uverturo lutkovnega gledališča opus 8 Jaroslava Kricka, konzervatorskega profesorja s še dvema točkama: Viteška turneja in dioba-lična balada istega skladatelja.

Ko sta pa Speibl in Hurvinek, oče in sin, dve komični plzenski figuri, odigrala prvo točko, je zadonel gromovit aplavz in ni hotel zlepa ponehati. Vedno znova sta se morala predstaviti občinstvu. Kaj bi se pripovedovalo po tem povsem zasluženem uspehu? Naj omenim le še lutko v pestri plzenski narodni noši, ki je s svojo narodno pesmijo naravnost frapirala navzoče. Pesem je pela Ružena Bubinova.

V nedeljo 21. t. m. ob 11. uri je bila recep-cija v dvorani lista »La Meuse«. Na-vzočili je bilo kakih 50 delegatov in raznih drugih kongresistov.

Navzoče je nagovoril Rod. de Warsage in predstavil francoskega senatorja, biv-šega ministra in častnega predsednika »Unime« g. Justina Godarta, predsednika prof. dr. Veselega in vse druge delegate. Zahvalil se je obenem upravi lista »La Me-use« za gostoljubnost in pomoč. Govorila sta še glavni urednik Olimp Gübart in se-nator Justin Godart. Nato se je določil dnevni red kongresa.

Ob 20. uri nas je presenetilo lutkovno gledališče Iva Puhonnyja iz Baden Badna pod vodstvom direktorja Ernesta Ehler-ta z igro: »Doktor Faust« v prastari obliki iz leta 1000.

Naši ljubitelji bi morali vsaj enkrat prisostvo-vati igri v zgornji režiji, da bi jim bila prikazana prava slika, kako je treba rokovati z lutko, da zaživi na pozornici in kako spremljati živo besedo s primernimi kretnjami, skratka: kako jo je treba voditi, da zasluhimo v njenem plesu vso tragič-nost njegove duše.

Iz prijaznosti sprejema prijave tudi mest-ni ekspedit v Ljubljani, kjer je tudi na vpogled podrobni spored potovanja.

Novo upravno poslopje elektrarne

Ljubljana, 28. oktobra.

Poleg drugih vprašanj, ki so v zvezi z vsestranskim razvojem Ljubljane in ki jih bo imela mestna občina rešiti v naj-krajšem času, je eno najbolj perečih vprašanj upravnega poslopja za urade, delav-nice in skladišča mestne elektrarne in vodovoda. Prostori v Mestnem domu, ka-mor se je vselila uprava obeh podjetij pred 30. leti, so danes nerabni. Še dobro, da zmaga vodstvo elektrarne in vodo-voda tekoče posle.

Nadzorovanje osebja po delavnicah je nemogoče. Te so razstresene po vsem me-stu prav tako, kakor skladišča, ki jih je 21. N. čuda, da se v nekaterih skladiščih, kakor n. pr. na mestni pristavi, pojavlja-jo tatvine.

Obratovanje mestne elektrarne je za-dolženo časovno velik obseg, da se je mo-ralo s la šče v Mestnem domu in del-pisarne preseliti, in sicer v bivšo Mahro-vo hišo na Kerkovem trgu. Občina je si-cer lastnica mnogih hiš, a je vendar mo-rala najeti za elektrarno privatne lokale.

Baje začno graditi prepotrebno uprav-no poslopje že spomladi. Za stavbišče se bo najbrž odstopil svet na vogalu Kotni-kove in Čopove ulice. V tem primeru bo-do seveda odstranili tamošnje barake.

Za novo poslopje mestne elektrarne in vodovoda so izdelani že trije načrti, odo-bren pa ni še nobeden. V novem najmanj dvonadstropnem posloppu bodo namešče-ne vse sedanje pisarne, obenem pa bodo v posloppu tudi stanovanja uradništva. Stroški bodo znašali okoli 4 milijone Din. Izpraznjeni Mestni dom preide v izključno uporabo gasilcev in postane na ta način Gasilski dom.

Centralna kurjava.

— Kje pa je ta centralna kurjava?
— Tu, prosim.
— To je vendar navadna peč.
— Seveda, toda stoji točno sredi sobe.

Slikar in njegova žena.

— Ženica, zdaj sva pa srečna! Por-tret imam naročen.
— Vidiš, saj sem vedno trdila, da ljudje niso tako slabi, kakor jih slikaš ti.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Torek, 28. oktobra 1930: Simon in Juda; pravoslavni: 15. oktobra, Jefeem. DANASJE PRIREDITVE.

Drama: zaprtlo.
Opera: Prodana nevesta. Slavnostna predstava.

Kino Matica: Jazz girl.
Kino Ljubljanski Dvor: Beli tiger.
Predavanje Živka Topalovića ob 20. v Delavski zbornici.

DEZURNE LEKARNE.
Danes: Piccoli, Dunajska ceeta, Bakar-čič, Sv. Jakoba trg.

Jazz girl

(»Deklica jazz«)

Clovek pride v kino vedno z neko skep-so, četudi ga film še ni mnogokrat razočaral. Ko pa ugasnejo luči in oživi platno ter izpregovore igralci — smo že napol pre-rojeni, ni več daleč do tega, da nas film potegne za seboj, zanesse v svoj svet.

Dokler se še lepa Anny (Anny Ondra) vozi iz instituta domov v družbi svojih to-varišic, smo še nekoliko rezervirani. Po-nosna je Anny, vendar pa ne naduta, brez-skrbna — pelje se domov k roditeljem, ki imajo veliko in razkošno gledališče. Da, zavidanja je vredna. V življenju je pa že tako, da je vse najlepše le na papirju, ilu-zorno, zlasti še zlati gradovi mladih de-vlet. — Nikdo ne pozna v njenem rodnem mestu razkošnega, največjega gledališča »Thalie«. O, pač — predmestna mladina: v mestnem parku je. Ampak iluzije se še ni-so razblinile.

V mestnem parku. Vrtljaki, komedi-janti, atrakcije — po grošu, skratka ljud-ska zabavišča, brez katerih si ne moremo misliti veleestnih parkov, sejmarstvo ve-seljic in konkurenčne borbe med komedi-janti. Da, v takih parkih je vse pompozno, tudi »gledališča«. Pride Anny s tovarišica-ma, ki strašansko vihata nosove v tem vrvežu, hrupu, v komedijskem okolju, tudi Anny se zdi vse to zelo smešno. »Gle-dališča« pa ni nikjer: v množici dreves je težko opaziti gozd. Končno pa ga vendar zagleda: Gledališče Thalia. Pa saj ne more biti! Cirkuski vozovi! Sotori! To je pre-smešno. Ni še izgubila zadnje nade. A na cirkuskem vozu je ime njenega očeta: Rav-natelj Flook. Ne, za nobeno ceno ne smeta tovarišici izvedeti za siromaštvo njenih ro-diteljev. Nič ne pomagaj! Komedijski vabi občinstvo v Thalia na vsa usta, tudi ime njenega očeta pride na vrsto pri reklam-i. Doslej je se Anny premagovala, da je skri-la večino roditeljev pred tovarišicami, močna je ona, razočaranje je veliko. Za-smehovanja pa ne more prenesti, roditeljev ne pusti zasramovati.

Dekleta si skočijo v lase in uboga Anny ostane na bojišču popolnoma raztrgana, iz-elegantne obleke je nastal naenkrat komedijantski kostum. Uslužbenec (Siegfried Arno) njenega očeta jo tolaži vso obupa-no — tolažiti pa mora tudi nenasitno, za-bave željno občinstvo, ki hoče pri na svo-j račun. Reklama je bila seve prvovrstna, a ubogi igralček ne more dati več kot more; program je izčrpan z edino točko, s petjem in igranjem na harmoniko. Anny pa ne-utešno joka. Še en udarec! Policaj pride — Annina mati je zopet iztegnila prste, ubo-ga kleptomanka je, ne more se premagati, če zagleda karkoli, kar se da suniti. Anny ne more nikamor — vsa raztrgana, najraj-ša bi se pogreznila na dno pekla. Z dežni-kom zakriva svoje reve in nadloge. Igra-lec »Thalie«, edina točka in atrakcija, pa jo občuduje. In tudi njemu ni dobro, tudi on je v strašni zadregi, kako bi zadovoljil občinstvo. Anny ga odreši! Zna igrati na klavir. Igralec jo seve v njeni nenavadni toaleti težko spravi na oder. In »virtuoz« njaj končno vendar začne igrati po kla-virju. Niti se ji ni treba posebno truditi, in občinstvo si briše solze. Klavir je pa menda skoval še sam ožek Noe, kajti od-viže do viže ga spreletavajo čedalje hujši krči; začne razpadati, iz njega se vali raz-na šara, končno se izlete iz njega globi, kajti bil je tudi globljak. Anny pa igra brez prestanka, v njej se je zbudila komedijantska kri, še več, ona je umetnica. Kla-vir se vrne po tleh — Anny igra, nazad-nje ko klavir popolnoma odpove, pa še da igrati na harfo — na klavirske strune. Občinstvo se nebeško zabava. Tudi igralce-j je ves v ognju, seve, zaljubljen je tudi.

Roditelja se vrne. Mati je tetovirana; marsikaj je, kar Anny boli, a se noče več ločiti od svojih dragih. Po svojem prvem nastopu je takoj angažirana za veliko, re-snično gledališče. Mahoma postane slava. Svoje roditelje in igralca vzame s seboj, vsi nastopajo. Anny je kmalu angažirana za Ameriko z nekim pevcem, v katerega je zaljubljena. Njen stari tovariš pa jo lju-bi čedalje bolj, ampak ni podooben tistim, ki jih imajo ženske rade... Odpelje se Anny s svojim novim partnerjem. Njeni dragi pa se vrnejo nazaj v cirkuski voz. Obupani, resignirani, osamljeni in zopet revni. Anny pa se nenadoma vrne — vožnja je prekinila in razmerje z dvomljivim ka-valirjem tudi. Vsi so zopet srečni, igralci v velikem gledališču Apollo.

Anny Ondra nam je prikazala verno sliko umetnice, pa tudi igra Siegfrida Arna je močna, dovršena. Film bo vsakogar ogrel.

Iz gledališke pisarne

Schillerjeva romantična igra »Raz-bojnik« se ponovi v ljubljanski drami v sredo 29. t. m. za abonente reda D. Za-sedba ista kakor pri premijeri, režija prof. Šestova.

Opozarjamo na novo letošnje premi-jero v ljubljanski drami, ki bo v petek, dne 31. t. m. Vprizori se komedija »Gospa ministrica«, katero je napisal najplodovi-tejši dramatik gospod Branislav Nušič. Delo je pravkar na repertoarju vseh jugo-slovenskih gledališč in se povsod z naj-večjim uspehom izvaja.

Zanimivo predavanje o tiskarstvu

Snoči je predaval dr. Joža Glonar pod okriljem SGRJ o tiskarstvu

Ljubljana, 28. oktobra.

Pokrajinski odbor Saveza grafičnih radnikov je organiziral cikel zanimivih predavanj o tiskarstvu in sorodnih strokah. Predavanja se bodo vršila vsak ted-nem. Kot prvi je snoči predaval dr. Joža Glonar o tiskarstvu. Predavanje se je vršilo v prostorih Drž. trgovske šole na Kongresnem trgu in je bilo zelo dobro obiskano. Večinoma so bili navzoči zastop-niki črne umetnosti.

Po kratkem uvodnem govoru je preda-vatelj takoj prešel na temo. Začetki ti-skarstva segajo v najstarejše čase. Pred-nik tiskarstva je bilo — pisanje. To je si-cer nekoliko banalno izraženo, toda dej-stvo je, da so bili Gutenbergovi začetki nadaljevanje pisanja. Mož je podzavestno fabriciral rokopise in jih pisal tako, da jih je lahko na pergamentu razmnoževal.

Najprej o pisanju. Odtisek kot impre-sija. Že najstarejši človek je imel svoje odtiske, bodisi v živalski sledi, bodisi v odtisih v pesku itd. Eden najstarejših do-kumentov kulturnega človeštva je pa pe-čat. Potem bi govorili o tisku in o knjigi. Tisk se naslanja na določen material. Glede materiala so nam znane tri vrste: papirus, pergament in papir. Že ime pa-pirus pove, da je stvarna trditve: iz pa-pirusa je nastal papir. Papirus je sicer grško ime, ne vemo mu pa pravega iz-vora. Stari Egipčani so ga poznali že 4000 let pred Kr. Papirus ni masa, kakor da-našnji papir. Narejen je bil iz rastline, podobne našemu ločju, ki ima kakor naš bezeg v sredi bel močan stržen. Papirus so delali na ta način, da so stržen razre-zali na dolge trake in jih s posebno pro-ceduro predelali in vezali. Najdaljši tak trak je dolg okrog 40 metrov. To je bila nekaka prvotna oblika knjige. Na traku se je dalo pisati samo na eni strani. Tekst mo pisali na desni strani, trak so zvijali na levo. Material je bil zelo prožen in trpežen in se je dal zvijati, lomiti pa ne. Papirus je vladal vso staro dobo, zla-sti pri Egipčanih in Grkih, rabili so ga pa tudi še v srednjem veku.

Pergament izvira iz Pergama v Mali Aziji. Tu je treba omeniti, da so mnogi, ki menijo, da je pergament samo iz oslov-ske kože, v zmoti. Izdelovali so ga in ga še izdelujejo iz različnih živalskih kož. Razlika med pergamentom in usnjem je ta, da pergament ni strojen s čreslom, temveč da se mu s posebno proceduro maščoba. Pergament je imel to prednost pred papirusom, da so lahko nanj pisali na obe strani, da je zločljiv in da se dajo is njega delati lege. Pergament je kmalu izpodrinil papirus, ker je bil znatno ce-nejši. Kot kuriozitetu je pač treba ome-niti, da je papirus rasel samo v Evropi in sicer na Siciliji, kjer ima baje neka družina posebno pravico, da ga sme izde-lovati samo ona in ga potem prodaja tu-ristom, ki prihajajo na Sicilijo. Iz perga-menta je nastal kodeks, nam znana forma tega, kar imenujemo knjigo.

Papir je prišel s Kitajskega. Kitajci

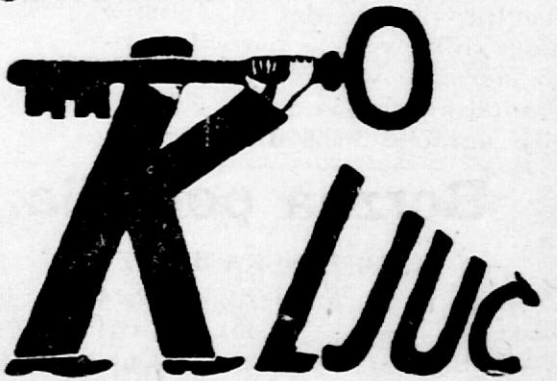
so sprva pisali na svilo, pozneje so pa začeli izdelovati papir iz rastlinskih vla-ken. Največ materiala za to so jim dale stare lanene ribiške mreže. Ta papir je prišel po čudnih potih v Evropo. Najprej v Samarkand, kjer so ga izdelovali kitaj-ski vojni ujetniki, ki so poznali to skriv-nost, iz Samarkanta v Bagdad, nato preko S-verne Afrike in Mavrov v Španijo. Ev-ropa ga je torej dobila od Arabcev. V Ev-ropi se je kmalu udomačil, hitro se je za-čela razvijati papirna obrt, pozneje tudi papirna industrija. V Füllingenu v Nem-čiji je največji muzej v Evropi, kjer je zbran papir najrazličnejših vrst in kjer je točno vpisana in popisana sleherna iz-dejalnica in papirnica Evrope.

Od materiala nas potem še zanima črnilo. Prvotno so ga izdelovali iz saj in kveja, to je današnji tuš. Marsikdo se bo čudil, da so knjige iz XV. stoletja tako črne tise in da je tisk tako dobro ohranjen. Pozneje so začeli črnilo izdelovati iz raznih modernih surogatov, nobeno se pa ne da primerjati s starim.

Črke. Dva temelja: To so kapitale; monumentalne črke, klesane na rimskih spomenikih. Kamen je prisilil človeka na določeno formo črk. Poleg teh monumen-talnih črk so druge za splošno uporabo: Kurziva, to je pisana črka. Vsaka črka ne stoji posamezno, temveč se veže druga z drugo. Med temi se je razvilo nebroj ti-pov. Potem so razni regionalni tipi: na Irskem, v Burgundiji in Južni Italiji. V XV. stoletju je nastala takozvana huma-nistična pisava, dočim se je gotica poja-vila šele pozneje.

Predavatelj je govoril še o rokopisu ter njegovih posebnostih, potem je pa svoje zanimivo predavanje zaključil z željo, da bi se i prihodnji ponedeljek odzva-lo toliko poslušalcev

NOGAVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

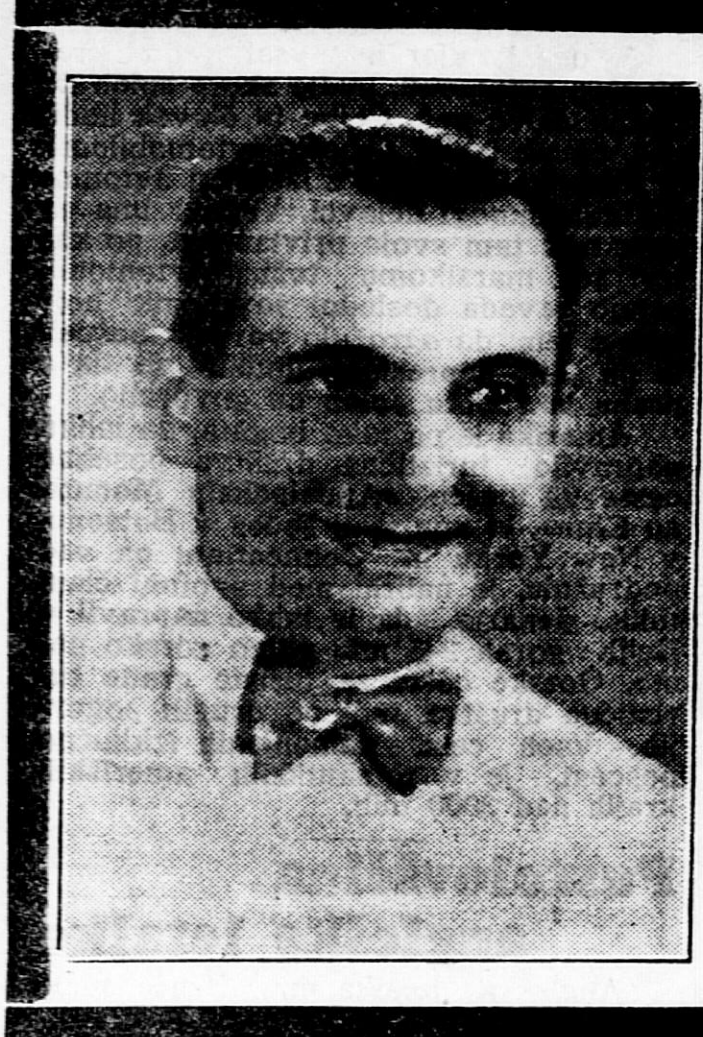
V lekarni.

— Kurja očesa bi rad odpravil. Dai-te mi kaj radikalnega.

— Prosim, izvolite tole mazilo, jaz ga rabim že 15 let.

Med otroci.

— Koliko je star tvoj bratec?
— Ne vem, ker smo ga kupili šele včeraj.

Jutri premiera!
Veliki slavni nemški
tenorist
H. H. Bollmann
v veseli filmski opereti
Vesela srca
Film, ki presega po svoji
lepoti in lepih pesmih
nepozabno opereto
„Dvoje src v ¾ taktu“
ELITNI KINO MATICA
Jutri premiera!

Dnevne vesti

— **Odlikovanje v železniški službi.** Odlikovani so: Z redom sv. Save III. stopnje direktor žel. direkcije v Ljubljani dr. Jakob Borko, z redom Belega orla V. stopnje pomočnik železniške direkcije v Ljubljani Maks Klodič, z istim redom IV. stopnje: Franjo Jelašič, Martin Košuta, Emil Petek in Franjo Sircel, višji uradniki v Ljubljani, Franc Gorše, šef prometa v Zidanem mostu, Franjo Smerdu, šef prometa v Mariboru, Egon Tancig, šef prometa v Ljubljani, Karol Kozina, postajenačelnik v Mariboru, E. Baša, postajenačelnik v Zidanem mostu, Avgust Ludvik, postajenačelnik v Ljubljani gl. kol., Ivan Leden, Maribor, Anton Urbanja, Ljubljana, in Andrej Sircel, Maribor.

— **Prazniki na šolah.** Kr. banska uprava dravske banovine sporoča, da je poleg praznika vseh svetnikov 1. novembra počitnice prosti teden dni (letos dne 3. novembra). Učenci, ki odidejo na dom iz šolskega okraja, se oproščajo šolske službe božje v nedeljo dne 2. novembra. Učencem in učenkam se toplo priporoča, da pomagajo pri okrasitvi grobov trpinov iz svetovne vojne, narodnih borcev in prosvetiteljev.

— **Razpisane službe cestnih nadzornikov.** Kr. banska uprava dravske banovine razpisuje 6 službenih mest banovinskih cestnih nadzornikov. Prošnje je treba vložiti do 15. novembra.

— **Iz carinske službe.** Imenovani so za vršilca dolžnosti upravnika carinarnice na Rakeku carinik Vaso Piper, za vršilca dolžnosti upravnika carinarnice v Gornji Radgoni carinik Josip Jarič, za vodjo carinskega oddelka carinarnice v Karlovcu carinik zagrebške carinarnice Ivan Veber in za vodjo carinarnice v Bosarskem Brodu carinik zagrebške carinarnice Franjo Lah.

— **Razpust društev.** Društva »Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Kranju«, »Podružnica Jugoslovanske Matice v Radečah pri Zidanem mostu«, »Skupina Tobočna tovarna Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani« in »Društvo kmetijskih fantov in deklet v Trzinu« so razpuščena, ker nimajo pogojev za pravni obstoj.

— **Nalezljive bolezni v dravski banovini.** Od 8. do 14. t. m. je bilo v dravski banovini 17 primerov tifuznih bolezni, 52 griže, 57 škrlatinke, 154 davice, 21 dušilnega kašlja, 17 šena, 4 krčevite odrevenosti, 2 odrevenosti tilnika, 1 vrančična prisada in 1 nalezljivega vnetja možganov.

— **Zagrebška občina za mestne reveže.** Kakor vsako leto, tako poskrbi zagrebška občina tudi letos pred zimsko za mestne reveže, ki dobe moko, obleko in kurivo. Od 10. novembra bo delila občina revežem obleko, obutev in drva, pred božičnimi prazniki pa moko. V občinskem proračunu je določila občina v ta namen 1.064.500 Din. Od tega se porabi za nakup obleke in obutev 804.000, drugo pa za moko in drva.

— **Poraba sladkorja v Jugoslaviji.** V sladkorni kampanji 1929/30 se je porabilo v naši državi 96.891 ton ali 9869 vagonov sladkorja. V prvih osmih mesecih letošnjega leta je znašala poraba sladkorja 64.331 ton, lani v istem času pa 70.294 ton. Konzum sladkorja torej nazaduje, kar je dokaz večjega ubožanja prebivalstva.

— **286 cigaret na vsakega prebivalca letno.** Po uradnih podatkih uprave državnih monopolov so pognali kadilci lani v naši državi 1.769.338.095 Din v zrak. Potem kakor običajno na vsakega prebivalca Jugoslavije na leto 286 cigaret. Največ pokade seveda slabih cigaret. Lani je bilo prodanih »Karagorgje« cigaret 422.648, »Jadrane« 1.146.660, »Sumadija« 6.230.428, »Vardar« 549.085.070, »Drina« 41.749.300, »Neretva« 5.050.472, »Morava« 13.337.300, »Zeta« 1.608.636.239 in »Sava« 1.763.758.675.

— **Nove cigarete.** V Beogradu so prišle v soboto v promet nove cigarete, ki se imenujejo »Mignone« in so v lepih malih škatlicah.

— **Razpisana zdravniška služba.** Na podlagi § 11. zakona o zdravstvenih občinah in § 31. zakona o banski upravi razpisuje kraljevska banska uprava dravske banovine službeno mesto banovinskega zdravnika za združeno zdravstveno občino Trebnje s sedežem v Trebnju. S to službo so združeni prejemki po čl. 9. uredbi bivše oblastne samouprave ljubljanske oblasti o samoupravni zdravstveni službi v občinah ljubljanske oblasti izven mesta Ljubljane, to je letna plača Din 9000 ter pripadajoče petlet-

nice. Prošilci za to mesto morajo vložiti pravilno kolkovane ter z vsemi prilagami v zmislu čl. 12. uradniškega zakona opremljene prošnje, najkasneje do 15. novembra 1930 potom zdravstvene občine Trebnje kraljevske banski upravi v Ljubljani.

— **Osebnost iz poštne službe.** Franc Salehar, pb. uradnik II-2 in šef tiskarne na poštni direkciji v Ljubljani, je pomaknjen v I. skupino II. kategorije.

— **Smrtna kosa med ameriški Slovenci.** V Waukeganu je 13. t. m. preminul France Arhar. Pokojni je bil doma z Vrhnike.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da se bo vreme zboljšalo, kar se je res že zgodilo. Včeraj je bilo še po vseh krajih naše države oblačno in večinoma tudi deževno. Najvišja temperatura je znašala v Skopju 15, v Splitu 14, v Ljubljani 12,6, v Zagrebu 12, v Mariboru 11,8, v Sarajevu 11, v Beogradu 9 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 758,7, temperatura je znašala 2,4.

— **Zastrupljenje dveh družin z gobami.** Iz Vukovarja poročajo o zastrupljenju dveh družin z gobami. Zavarovalni agent Klein je v bližnji vasi Bršadin v gozdu nabral gob in jih prinesel domov. Njegova svakinja je gobe skuhala za kosilo in jedla jih je tudi rodbina gosposdarja Rieffera. Kateri jih je Klein dal cel terbas. Med gobami je pa bilo več strupenih in kmalu po kosilu so pačeli člani obeh rodbin bruhati. Osem so jih morali prepeljati v bolnico, kjer so jim izprali želodce. Stanje dveh zastrupljenцев je kritično.

— **Samomor 17letnega dekleta.** V soboto ponoči se je v Siraču blizu Pakraca ustrelila 17letna hčerka gostilničarja tamonje kolodvorske restavracije Anika Sula. Ustrelila se je v glavo in je bila takoj mrtva. Vzrok samomora ni znan.

— **Smrtna nesreča delavca.** V tvornici Jugoslov v Karlovcu je bil zaposlen delavec Josip Veseli. Včeraj je po nesreči prišel med dva vagončka, ki sta ga tako stisnila, da so ga morali prepeljati v bolnico, kjer je pa poškodbam podlegel.

— **Oče se je rešil, sin utonil.** Pri Stefencu blizu Varaždina je včeraj Drava naplavila truplo nekega moškega, v katerem so spoznali 28letnega posestnikovega sina Stefana Nemanjiča iz Sračincev. Nemanjič se je pred tremi tedni s čolnom vozil čez Dravo, v čolnu je pa bil tudi njegov oče. Sredi vode se je čoln nenadoma prelomil in oba sta padla v vodo.

— **Konj ga je brnil.** V Hrastniku se je pripetila včeraj precej težka nesreča. 13-letnega Dominika Žužmana, sina vpkolonega rudarja, je poslaša mati v trgovino. Na cesti je stal voznik, ki je fanta ustavil, češ, naj s šibo oplazi njegovega konja, ki ni hotel naprej. Dominik je konja res udaril, konj se mu je pa zahvalil s krepko brco tako, da je fant nezavesten obležal. Težko poškodovanega dečka so danes prepeležali v bolnico. Njegovo stanje je kritično.

— **Kratkoročna menična posojila.** Državna hipotekarna banka sprejema pri centrali in pri svojih filijalkah prijave za kratkoročna menična posojila pod sledečimi pogoji: Posojila se dajejo v mestih in trgih proti zastavitvi nepremičnin z vključbo na prvo mesto in menici z dvema podpisoma. Menice morajo biti s trimesečnim rokom. Obrestna mera znaša 8% letno. Rok za posojila je pet let.

— **Pletenice, trikotarje (zimsko perilo), nogavice, rokavice, najceneje pri Osvald Dobec.** Ljubljana. Pred Škofijo 15. 73-T

Iz Ljubljane

— **Današnje recepcije na češkoslovski konzulatu so se udeležili vršilec dolžnosti bana dr. Pirkmayer, pomočnik komandanta dravske divizije general Popović, načelnik štaba polkovnik Milečević, mestni župan dr. Puc z občinskimi svetniki, zastopniki vseh oddelkov banske uprave, datje zastopniki vseh tukajšnjih uradov, korporacij in združenj ter končno številni zasebniki.** Zastopana je bila tudi Jugoslov. češkoslovška liga po g. Rastu Pustoslavski in B. Borku. Po recepciji je bila prirejena zakuska. Recepcije se je udeležilo toliko ljudi, kakor menda še ne kmalu po prevaru.

— **Narodna dolžnost velela,** da se danes vsi, ki čutijo narodno in slovansko in ki se zavedajo, kako zanesljivo in močno oporo imamo v bratih češkoslovskih, udeležijo proslave češkoslovškega državnega

praznika v operi. Zvestoba za zvestobo! Ljubljana ne sme zaostati za drugimi našimi mesti, ki so prav letos na poseben slovesen način proslavila obletnico osvoboditve bratskega češkoslovškega naroda izpod tujege jarma. Prepričani smo, da bo Ljubljana tudi to pot ohranila svoji slovesi narodno probujenega in zavednega mesta. Današnja gledališka predstava bodi manifestacija iskrenega bratstva in vzajemnosti s češkoslovskim narodom!

— **Lj. Za mestne uboge.** Marsikdo si bo mislil, da je akcija proti beračenju v Ljubljani naperjena proti onemoglim in ostarelim mestnim ubožcem in proti onim, ki so po nesreči zapadli pomanjkanju. Toda temu ni tako in je ravno nasprotno res. Med prosjaki jih je bilo mnogo, ki so mišične samo izkoriščali, dočim se pravi reveži niso niti upali ali mogli na ceste. Med njimi so taki, ki bolehalo že dolga leta in celo taki, ki nimajo potrebnega oblačila niti za beračenje. Vsi ti siromaki bodo sedaj deležni vsestranske podpore mestne občine, dočim se bo nadležne tuje odpravilo v njih domovne občine. Zelo hvalevredno je, da je našla akcija toliko odmeva med ljubljanskim prebivalstvom. Toda mnogo jih je še, ki bogsigavdi iz kakršnih razlogov nočejo priskočiti ubožcem na pomoč in se do sedaj še niso odzvali klicu mestne občine. Apelliramo na vse meščane brez razlike stanu in poklica da prispevajo po svojih močeh, da na ta način ublažimo bedno stanje najbednejših. Mestni magistrat bo prihodnje dni razdelil tablice med one, ki so podpisali izjave za akcijo proti beračenju, zato pozivamo še enkrat tudi one, ki teh izjav še niso podpisali, da to čimprej store, da se magistratu delo olajša pri dostavljanju tablic.

— **Temeljito popravilo Celovške in Dunajske ceste.** O popravilju Celovške ceste od Šiške proti Sent Vidu smo že poročali. Po vseh svetih pa začno popravljati Dunajsko cesto od Sv. Krištofa proti Ježici v ta namen so naložili ob cestniški veliki kupi debelega robatega gramozu tam od Trzina. Z njim bodo cestnišče na debelo posuli, mestni cestni valjar ga bo pa izravnal in izgladi. Skoda le, da cestnišče ne more — do živahnega avtobusnega prometa ostati dolgo gladko. Nastajale bodo zlasti ob deževnem vremenu kotanje, ki se kaj hitro poglabijo in razširijo v velike kotanje in jame, če se z vso skrbjo sproti ne zasipajo. Za Dunajsko cesto pride na vrsto še Tržaška in Dolenjska cesta, ki sta istočasno dovolj razpadli.

— **Iz razvoja veslarskega sporta.** Mirzarski mošter A. Janča stavi tik transformatorske hišice pri izlivu Gradašnice v Ljubljano lico lopo s kabinami, kamor spravi čez zimo številne čolne, poleti pa bodo kabine služile veslačem za garderobo. Bolji izbirnim veslačem bo priden in zelo postrežljivi gospodar lesenih čolnov lahko postregel tudi z motornim čolnom.

— **Iz nekdanji vojašnici, sedaj v stanovanjski mestni hiši v Svabičevi ulici je nastanjenih 64 strank.** Zadnji čas je dal mestni magistrat v pritličju napraviti še ena vrata pri vходу v vsako stanovanje. Tako bodo stanovanja toplejša kakor zadnje zimo. S tem je strankam zelo ustreženo, kakor tudi s cementnim hodnikom ob vseh stanovanjih v pritličju in z urejenim dvoriščem. Stranke, bivaajoče v prvem nadstropju, pogrešajo še ročaje na stopnicah.

— **Iz vzezi z izpeljavo tramvaja na Celovski cesti** bodo odstranili telefonovode z drogovi s ceste ter namesto njih položili kabele v zemljo ob levem trotoarju. V ta namen zdaj kopljajo od Vodnikov ceste proti mestu približno 180 metrov dolg jarek, v katerega bodo položili telefonske kabele. Izpeljava tramvaja je ta del mesta zelo razgibala, vozni promet pa počiva, ker je cesta vsa prekopana.

— **Devica Orleanska.** V spomin 500-letnice junaške smrti slavne francoske junakinje device Orleanske je Francija izgotovila ogromen film, ki nam pred očuje junaška dela in smrt slavne herojinje. Vsa oficijelna Francija je sodelovala pri tem monumentalnem valedelu pijetlet in narodne hvalačnosti. Vojaštvo, cerkvene oblasti, skratka: vse je hitelo dati kar najmočnejšo sliko vseh bojev, zmag, muk in trpljenja device Orleanske. Film je tudi izredno uspel in to filmsko valedelo nam bo prikazala sedaj tudi v Ljubljani ZKD in sicer od četrtega 30. t. m. dalje v kinu Dvor. Že danes opozarjamo publiko na ta spored.

— **Ravnateljstvo mestnega vodovoda** naznanja, da bo v sredo dne 29. t. m. začelo razkopavati Cesto za gradom, ker se bodo tam polagale nove vodovodne in plinske cevi. V to svrhu bo cesta med Karlovske in Streliške ceste približno 2 do 3 tedne za promet z vozili zaprta.

— **Raketni polet na luno.** Opozarjamo na neprekidno zadnje ponovitve filma »Raketni polet na luno«, ki bo danes v kinu Ideal ob 4., pol 8. in 9.15 večer. Kdor še ni videl tega senzacionalnega filma, naj ne zamudi ugodne prilike.

— **Lj. Znanstveno predavanje.** V sredo dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice znanstveno predavanje. Predava g. dr. Angela Vođe o temi: Posledice izmaloženih žlez za razvoj duševnosti. Sprejemajo se prostovoljni prispevki za luč in kurjavo. Udeležite se tega predavanja!

— **Mestni popisovalni urad** bo v četrtek in petek dne 30. in 31. t. m. zaradi snajenja zaprt.

— **Baritonist Mirko Pugalj** nam bo podal na svojem koncertu v ponedeljek 3. novembra ob 20. v Filharmonični dvorani sliko sodobnih francoskih samospevov. Zapel bo celo vrsto skladb raznih avtorjev in v to bogastvo francoske literature nas bo uvedel s svojim govorom lektor francosčine na ljubljanski univerzi g. Vey, ki je izvrsten poznavalec vse sodobne francoske literature. G. Mirko Pugalj bo zapel vse pesmi v originalu, zato še prav posebej opozarjamo na tiskani podrobní program. Predprijaja vstopnic v Matični knjižarni.

— **Pevski zbor Glasbene Matice.** Danes ob 20. uri važna seja vsega zbora.

— **Lj. Znaní psihografolog A. Winterry** je zopet prispel v Ljubljano in se nastal za nekaj dni v hotelu »Stone«. Znanstvena analiza rokopa, življenjepisa po preteklosti, sedanjosti itd. 559n

— **Lj. Sokol Ljubljana II.** poziva vse svoje članstvo in naraščaj k proslavi češkoslovškega praznika osvobodjenja, ki bo v četrtek dne 30. t. m. ob pol 20. v društvenih prostorih na realki. Udeležba strogo obvezna! 558n

— **Lj. Avtobusi na pokopališče.** Mestni avtobusi bodo vozili od 29. do 31. t. m. iz Marjinega trga na pokopališče k Sv. Križu od pol 2. popoldne do 7. ure zvečer vsake pol ure, v dnevi 1. in 2. novembra t. l. pa cel dan. 557n

— **Lj. Senzacijsko željno občinstvo** se je snodi gnetlo v velikem številu okoli bolničarskega voza pri lekarni Leustek na Res-

ljevi cesti. Ugibali so z veliko verno, kaj se je zgodilo in še z večjo radovednostjo vpraševali priletlega voznika, po kaj je prišel, on pa se je odgovoru izmikal, ali pa na vsamogoča vprašanja samo kimal. Ljudi je bilo čedalje več. Končno pa, ko sta bolničarja prinesla iz hiše prazno nosilnico in jo treščila v voz, so se naglo razširili nekam pobito. Baje so prepeljali iz bolnice domov nekega bolnika. Ampak v Ljubljani nas zanima vse ali pa nič.

— **Lj. Jahalni konj nekega oficirja** je včeraj popoldne ušel vojaškemu slugi z Opekarske ceste. V divjem galopu je bil ubral čez prulski most mimo šolarjev, ki so čakali na pouk pred šolo, k sreči brez nezgode, nato pa je Janježevci cesti in Tešarski ulici proti Karlovi cesti. Prestrašeni ljudje so se mu umikali, ujeti ga pa ni bilo mogoče.

Besedo imajo naši čitatelji

Vojaški grobovi

Zanesla me je pot v gaj mrtvih tam na širnem polju, kjer tisoči spe večni sen. Ker nimam svojcev, sem ogledoval tuje grobove in prišel tudi do vojaških. Pa me je zabolelo srce, ko sem videl, kako so zane-marjeni, zapuščeni, ponekod že vdrti, kot bi ne bilo zemlje, da se jih izravna. Krži prepereli, polomljeni, tablice razbite. Vojaška uprava da sicer vsako leto grobove očistiti in se nanje položijo veneci, toda leto in dan nam pričajo, vojaška oblast je v nas do onih bednih in brezizmnih, ki so položili svoje najdražje na oltar domovine. Bodi naš ali tuje, prijatelj ali sovražnik, doprinesel je vsak veliko žrtev in to je treba ceniti. Kaj res ni pri nas nikogar, ki bi se zavzel za te grobove? Ali bi ne moglo mesto, Zveza vojakov, vojaška oblast ali razna društva sestaviti načrta za ureditev posebnega pokopališča in zbirati ali izposlovati potrebna denarna sredstva. Mar nas morajo res tuji pred nami samimi okramotiti, kajti novo krasno, dati enostavno italijansko vojaško pokopališče nam je menda dovolj zgovoren dokaz naše brezbrzičnosti in pomanjkanja prave pietete.

Kar smo zamudili, se da še popraviti. Naj se izvoli odbor raznih društev, ustanov in oblasti, ki naj določi poseben prostor za vojaško pokopališče, na katero naj se prenese vsi pokopani in tudi bodoče pokopke vsak umrlj vojak. Pokažimo, da smo tudi mi enako kulturni narod, kot drugi s tem, da bo ob prihodnjih vernih dušah stalo tam v gaju mrtvih tudi naše lepo vojaško pokopališče. Ljubljancin.

Barake naj izginejo!

Gospod urednik!
 V Vašem cenj. listu, katerega naročnik sem že več let, čitam v rubriki »Besedo imajo naši čitatelji« doslej zelo zanimive in poučne članke tako za poslušalce, kakor tudi za vsjo javnost in tudi za tiste, ki imajo našo usodo v rokah. Dne 20. t. m. ste približili pod naslovom »Kulturna slika Ljubljane« članek, ki je vreden, da bi ga nekateri prebrali vsak dan dvakrat.

Res pomilovanja vredni so reveži, ki morajo še sedaj 12 let po vojni, stanovati v barakah odnočno v zabojih, kakor so oni na Prulah. Zakaj je merodajna oblast dovolila, da so 10 let po vojni postavili tam tiste zaboje? Po mojem mnenju so si merodajni činitelji mislili, da so to zelo privlačno za tujske promet, kar bodo tuji mislili, da so to ostanki mostišarjev z ljubljanskega barja. Morda pa se bo le našel kak Američan, ki bo se mostičarje pokupil in odpeljal čez veliko lužo, da jih spravi v muzej.

Zakaj merodajna oblast se nadalje trpi ta kulturni škandal. Ali merodajni gospodje nimajo časa za takšne malenkosti, ali pa imajo takšen respekt pred »Maričko«, da jih ne pomeče v vodo, kakor se je zgodilo s tisto njeno podnajemnico. Pa naj bo tako ali tako, vsekar je žalostno, da so še danes sredi mesta barake.

Naj bi se vendar preskrbelo za te reveže, ki zmrzujejo ter moralčno in fizično propadajo, v teh škandaloznih barakah. Mislimo si samo, kakšna moralna vzgoja otrok mora vladati tam, kjer stanujejo po 6-8 revežev v prostoru 10-12 m². Kjer leži oče skupno z odraslimi hčerkami — žalosten primer v barakah v Sp. šiški — mati z odraslimi sinovi itd.

Pa ko bi bilo v Ljubljani samo par ten barak, bi si tuji lahko mislili, da so pač ostanki vojne. Pa ni tako.

Ko sem po dolgem času šel obiskat svojega prijatelja v Sp. šiški, ki stanuje v bližini nove cerkve, in se z njim pri odprtem oknu pogovarjal, sem zaslišal na enkrat kričanje in preklinjanje, vmes pa tudi otročje glasove.

Na vprašanje, od kod to prihaja, mi je prijatelj odgovoril: Ah, to je naš vsakdanji radio iz nasproti stoječe barake. In mi je pojasnil, da stanuje v teh barakah, ki so ostanki vojne, okrog 80 družin, ki so si ustanovili nekakšno zadrugo. Ti ljudje da so se tako privadili teh brlogov, da jih ne bodo nikdar zamenjali ozir. podrl, ako jih oblast ne bo k temu prišla, za kar bi bil že skrajni čas, ker je za nas sosedje zelo mučno, imeti pred očmi vedno te ostanke vojne, in je tudi težko dobiti boljše podnajemnike radi njih. Stvari pa, ki se baje v teh barakah dogajajo, je pa boljše, da se jih ne pripoveduje. To se ali sicer kakor pravilica, je pa žalibog gola resnica.

Merodajnim činiteljem bi svetoval: Preskrbite res potrebna sredstva v barakah, ki si v resnici na noben način ne morejo preskrbeti stanovanja, primeren

prostor izven mesta, kakor se je zgodilo na Galjevi, in priskočite jim na pomoč bodisi v denarju, bodisi v materialu ali delovnem oseboju. Državnim ali privatnim nameščencem pa — tudi takšnim je baje več v barakah in celo boljše situiranih — naj pa se preskrbi kredit po znižanih obrestih. Barake pa naj izginejo. Kje je društvo za tujski promet, kje je društvo za olepšavo mesta, mestni magistrat, mestni fizikat, oblast za čuvanje reda in morale?

Samo malo dobre volje in energije je treba, pa bo šlo.

Vaš dolgoletni naročnik.

Kaj pravite?

Neki svetnik svari bogaboječe duše in ti prevelike gorečnosti. Nevarno je baje, da ne zaigra primus glavnih grehov »gospod Napuh« takemu gorečniku svojega znanega tanga: »Ti nisi tak, kot so vsi drugi.« No, in če mu za nameček zasvira še oni čarobni valček o sladkosti greha, pa imamo kar internacionalno snov za 100% film.

To sem povedala svojemu prijatelju, sistem, veste, ki ga lahko vsak dan vidite pred ono veliko hišo gosposko hišo tam za vodo. To ga je pognalo kvišku, mojega prijatelja, samo videti bi ga morali!

Film, kino, to je ... pohujšanje. Umetnost, lepota, poezija romantika — nič drugega kakor greh in pohujšanje. Ne rečem, da morda moj prijatelj laže, o ne, ampak samo to sem mu dejala, da ni samo na platno doma pohujšanje in da je cvet našega dobrega ljudstva že dosti poprej hodil križem sveta pohujšanje in da tedaj n. pr., ko še ni mogel kupiti gospod Alojzij gosposki ali gospe Alojziji rezerviranega sedeža v elitnem ali kakem drugem kinu.

Kaj pa hlačke in kombinize, katere ponujajo po toliko in toliko dinarjev po elegantnih izložbah naše solidne modne trgovine? Ne bi kazalo opozoriti cenzuro na pohujšanje, ki se skriva v hlačkah in kombinizah?

Moj prijatelj je izvilkele notes ter si je nekaj zabeležil. Potem sem si odkaljala in ga vprašala s povzdignjenim glasom: — Kaj pa mucike, tiste, ki tako hrepenče mišljakajo v pozno noč? Ga ni med nami, ki bi jim prepovedal ali bolje rečeno dokazal, da se to ne spodobi in se ne spodobi?

Pokimal je moj prijatelj, meni pa se je storilo milo. Revček je pač moj prijatelj in ne kakšen napihnen gorečnik, kakor sem prvi hip mislila. Eden tistih, veste, ki se boji za naše cvetove, eden tistih, ki misli, da je treba cvet zapreti v stolo, kakor oni oče. Ja, kakšna je že bila tista zgodba? Vam jo bom povedala tako, kakor sem jo povedala svojemu prijatelju.

Oče je hotel obvarovati svoj cvet-sina edinca največje nesreče — ženske. Zato ga je zaprl v stolo. Sinko je rastle in dorastel in bil tak kot vsi drugi. Jedel in pil je ter dobro spal. Skozi zidove je slišal šum vetrov — in oče mu je povedal, da angelci kramljajo in šepetajo. Če je grmelo in treskalo, je bog angelce kregal, spomladi, ko so tičke žvrgolele, so si angelci peli. Sinko je verjel in bil zadovoljen. Neke noči pa se je sprehajala pod stolpom očetova dekla s svojim ljubim. Bogue čemu se je zasmejala, a zasmejala se je pač tako zvonko in prešerno, da je planil zaprti sinko s svoje postelje, si zariil prste med lase ter se ves onemogel naslonil na zid. Takšnega ga je našel zjutraj oče, ki ga je ves prestrašen vprašal, zakaj in kako?

Nič zakaj in kako — vedeti hočem... videti hočem angela, ki se je nocoj smejal. Onemel je sinko in tudi oče ni našel prave besede. Vsi vemo, kaj je oče potem storil. Odprl je sinku vrata. Žalostno je bilo njegovo sree, a prepračil se je, da je bolje videti pohujšanje, kakor pa samo slutiti.

Če mislite, da moj prijatelj sedaj drugače misli o pohujšanju in kinu, se silno motite.

Kakor vsak dan, se bo še v naprej izprehajal pred ono veliko gosposko hišo tam za vodo. V »havelok« je zavil, na glavi ima premajhen klobuk in pod pazduho »mareloc«. Res. V tla je uprt njegov pogled, le tu pa tam se zravna, pogladi si dolgo sivo brado če gresta mimo dva in se smejeja. hrečeč in ogorčen glas: Kaj pravite? Pohujšanje, samo pohujšanje. Ubogi prijatelj!

Magdalena.

Na razstavi.

— Dva vojna dobičkarja ogledujeta kip Ludvika XIV. Pogled jima ostane na letniskah 1638-1715.

— Kaj neki pomeni to? — vpraša prvi.

— To bo najbrž številka njegovega telefona, mi pojasni drugi.

K. R. G. Brown: 39 Vitez enega dne

Roman

Dr. Bunting je povsod slusalko, odlašal si je in obrisal potno čelo. Potem je znova dvignil slusalko in zahteval drugo številko, ki se je po neizogibni pavzi oglasila.

— Halo, halo! Policija?... Tu dr. Bunting... Pošljite sem enega moža, da nekoga odvede... Kaj sedite na ušesih?... Pošljite sem enega moža, da nekoga odvede, pravim. Kaj je storil? Ukradel je ponoči siru Walteru Bellerbyju Constabla... Slika vendar... To je ime slikarja. Kakor Jones ali Smith... Ne, ne, ne Smith... Constable!

Ta čas je pa centrala menda nalašč prekinila zvezo. Ko se je po nestrpnem čakanju telefon znova oglašil, je dr. Bunting nadaljeval svoja pojasnila:

— Halo... Ste tam? Čujte, včeraj je bila ukradena siru Walteru Bellerbyju dragocena slika. Tat je tu v moji garaži, pod ključem na varnem... Ne, ne sir Walter. Mož, ki jo je ukradel... sam sem jo videl... sir Walter Bellerby... da... Kako?... Ne verjamem, da bi mogli... Sele sinoči, sir Walter je že na poti k meni... Pošljite koga, da ga odvede... Ne sira Waltera, tepec! Tat naj odvede... Da... da... Zbogom!

Dr. Bunting je srdito odložil slusalko in si znova obrisal potno čelo. Potem je vstal in hitel k težnim vratom. Ustavil se je pri njih in poslušal. Iz garaže se je razleglo bobnenje, kakor da nekdo razbija po vratih, hrepeneč zamaž po svobodi, ob katero so ga po krivici pripravili. Zdravnik se je samo zlohotno smehljaj in si mel roke. Kar je zagledal dečka, prihajajočega po stezi k njemu.

Bil je fantič v obledeli, raztrgani obleki, z orjaško kapo na glavi in velikimi čevlji na nogah, podedovanimi po nekem, ki je bil vsaj šestkrat tako velik kakor on. Ustavil se je pred vilo, se odkril v pozdrav in zdržal v eni sapi:

— Semgospodoktormoratepritihogospodatchettovitokaj.

— Kaj? — je vprašal dr. Bunting. — Kdo pa si, a? Saj te niti ne poznam.

— Semgospodoktormoratepritihogospodatchettovitokaj.

— H gospo Datchettovi? Kaj se je pa zgodilo.

— Gospa Datchettovajepadlasstopnicinsizlomilano.

— Nogo si je zlomila, praviš? Gospa Datchettova? S stopnic je padla, a?

— Daprosimpritihogospodatchettovitokaj.

— Pst, pst, — je ustavljaj dr. Bunting potok njegovih besed. Ozrl se je na garažo, toda razbijanje je bilo ponehalo in vse je bilo tiho. Zdravnik se je obrnil k vili in sam ni prav vedel, kaj početi. Nekaj časa je stal tako zamišljen in se oziral zdaj na fantiča, zdaj na garažo. Končno je zmagal v njem čut dolžnosti. Obrnil se je in hitel v vilo, od koder se je kmalu vrnil s črnim ročnim kovčgom.

— Ti... kako ti je pa ime? — je vprašal dečka.

— SemTommyFishersemprosimgospodoktorkaj.

— je odgovoril ta deminutiv zlovestnega sla.

— Čuj, Tommy, ti ostaneš tu, dokler se ne vrnem. Če bi prišel ta čas orožnik, mu povej, da se takoj vrnem, da se ne bom dolgo mudil pri bolnici. Si razumel?

— Semdagospodoktorkaj.

Dr. Bunting je priklimal in odhitel po stezi proti vratom v ograji.

X.

Sir Walter se lodi zasledovanja.

V prostorni, svetli jedilnici v Old Hallu sta razburjeno govorila dva gospoda — prvi mlad in debel, drugi star in plešast. Drugače se je zbirala ob tem času tu k zajutoku vsa rodbina, danes so pa imeli Bellerbyjevi večje skrbi in na zajutek se mislili niso.

Sir Walter, poseblehni bog srda, je stal pri peči in škripal z zobmi. Na sebi je imel rdeč domač suknič, hlače od kopalne pižame in izraz trpke mračnosti na neobritem obrazu. Če bi ga bili videli v tej obleki njegovi imenitni kolegi iz parlamenta, bi ga niti ne pozdravili.

— Brrr! — je zamrmral sir Walter srdito. — Zadeva je jasna ko beli dan. Jasna, pravim! Saj bi bil lahko na prste izračunal, da se bo to zgodilo, ko je tvoja mati povabila na dom celo hordo tujih ljudi. A ta dva mi takoj na prvi pogled nista bila všeč.

— Ali se ti ne zdi, papa, da imaš veliko preveč bujno fantazijo? — ga je podražil Toby. Toby je sedel na oknu in tudi on je bil še v domači obleki. Barve njegovega svilenega sukniča so bile tako kričeče, da je človeku pred njim kar migljalo v očeh. Zrl je zamišljeno na preprogo in mehnično jedel banano. Težko si je bilo misliti položaj, ki bi preganl njemu apetit.

— Neumnost, — je zarežal sir Walter. — Saj je docela jasno. Bil sem tepec, ker nisem že prej prišel na to. Toda ta fant se mi je zdel že v začetku sumljiv — to je docela degenerirano bitje, kar se pozna na prvi pogled. Kar se pa dekleta tiče...

— Ne pozabi, papa, da sta to moja prijatelja, — je pripomnil Toby.

— Prijatelja? No, ta je pa dobra. Saj si videl to deklinjo včeraj prvič.

— Toda s Cardinalom sva znana že iz Oxforda.

— No in kaj za to? Kaj je oxford-ska vzgoja jamstvo, da ostane človek pošten? Če bi bilo, bi se bil pogosto zmotil v svoji sodbi o mnogih svojih kolegi v parlamentu, — je pripomnil sir Walter sarkastično.

— Da, toda pomisli moraš, da je bil najboljši branilec v vsem letniku, — je dejal Toby z izrazom človeka, ki mu je vse na svetu deveta briga.

— Kolikor mi je znano, ni sportna spretnost v nobeni zvezi z moralno vrednoto, — je odgovoril sir Walter.

— Nočem misliti brez povoda o nikomur nič slabega, toda od prvega trenutka mi ta človek ni bil všeč...

Obmolnil je, kajti vrata so se odprla in v sobo je vstopila njegova žena.

— Lady Bellerby je bila znana kot izredno flegmatična ženska. Če bi ji prišli zjutraj povedat, da je nastal ponoči strahovit potres in da je zemlja požrla Sandhaven ali da se je na obali izkrcala sovražna vojska, bi morali počakati, da opravi svojo toaleto in potem šele bi ji poslušala.

Kaj je novega, Walter? — je vprašala mirno.

Vpliv vetrov na zdravje

Južni in vlažni zapadni vetrovi prinašajo ljudem razne bolezni

Astrologija je veda, ki je sklepala o človeški usodi iz lege solca, lune in nebeskih teles vobče. Meteoropatologija ali obnovljena astrologija se pa omejuje bolj skromno, samo na en del človeške usode, namreč na zdravje, ki je najvažnejše. To, kar so v starih časih samo ugotavljali, skuša moderna veda tudi pojasniti. Ona ne taji vpliva lune, solca, solčnih peg ali geološke tvorbe zemlje, na kateri živimo, toda na drugi strani govori tudi o električnem potencialu, o indukcijskih tokih, o ultravijoličastih žarkih, o x-žarkih, skratka o izžarevanju. Rabi torej izraze, katerih bi ljudje v starih časih sploh ne razumeli. Moderna veda pravi recimo, da vpliva večje ali manjše število solčnih peg, večja ali manjša razdalja solca, toplota in vlažnost zraka tako in tako na električni potencial itd., a človeško telo vse te izpremembe občuti in prenaša zdaj lažje, zdaj zopet težje.

Dejali smo vlagi in toploti, ki sta do gotove meje funkciji vetra. Omejiti se hočemo samo na eno poglavje moderne meteoropatologije, na poglavje o vetru. Začnimo s Hipokratom, ki piše: »V krajih, izpostavljenih pogostim toplim vetrovom, kakor so oni, ki pihajo med vzhodom in zapadom, in zavarovanih pred severnimi vetrovi so prebivalci slabotni in malo utrjeni, ženske pogosto boleljive in navadno ne morejo zasopeti, deca hira, moške muči mrzlica.« Tako označuje Hipokrat na temelju lastnih izkušenj zdravstveno stanje ljudi v krajih, kjer pogosto pihajo topli vetrovi.

Isto vidimo v bistvu pri lyonskem profesorju Mouriyandu in njegovih učencih v takozvanem sindromu južnega vetra. Mišljen je sloviti veter, ki prihaja od juga in nadaljuje po dolini Rone pot proti severu, veter, ki je v lyonskem kraju že davno po mnenju ljudstva odgovoren za razne bolezni. Na odrasle ta veter ne vpliva posebno pogubno, če ne računamo močno povečane nervoznosti in sploh slabega razpoloženja, pač se pa poznajo posledice zelo občutno na dojenčkih. Kadar zapiha ta veter, postanejo dojenčki nemirni, po cele noči ne spe, temperatura poskoči na 39-40°, večina otročičev začne bruhati, skratka, dojenčki vidno hirajo. Omeniti je treba, da je ta veter tople, da prinaša občuten padec barometra in da zrak močno izsuši. In v tem tiči glavni vzrok, da se zdravstveno stanje ljudi tako zelo poslabša. Pozneje bomo videli, da se vsi učenjaki ne strinjajo s to teorijo.

Sloviti švicarski foen je istega izvora, kakor veter, ki pihajo po Ronski dolini. Kdor pozna foen, ve, kako porazno vpliva na človeka. V grlu in nosu postane suho, srce začne močnejše utripati, glava človeka neznosno boli, vse telo je nekam izmučeno, spanje težko. Berndt je ugotovil, da vpliva ta veter tudi na vse živali.

V maroškem mestu Tanger in njega okolici se je zanimal za vpliv vetra na zdravje ljudi Remlinger. Tanger je zelo vetrovno mesto. Skozi Gibraltarški preliv se namreč izenakačujejo velike razlike v zračnem pritisku med Oceanom in Sredozemskim morjem. Tanger je pa baš na poti teh močnih atmosferskih struj. Najbolj nevaren veter v teh krajih je vzhodni, kateremu pravijo Spanci levante, Arabci pa šarki. Ta veter vpliva najbolj porazno za nevroplate. Zanimivo je, da čutijo občutljivi ljudje vpliv tega vetra že 12 do 14 ur prej, predno začne pihati in da ga vedno točno napovedo. Veter pihaja 2-3 dni, potem pa naenkrat preneha. Ozračja pa ne izsuši, kar priča, da tudi pri južnem vetru ne smemo iskati glavnega zla v tem, da izsuši ozračje. V Nimesu imajo za zdravje tudi zelo škodljiv veter, ki dela ljudem enake preglavice, kakor oni v Lyonu in Tangerju, čeprav zraka ne izsuši. Nasprotno, zrak postane vlažen i barometer pade.

Zdravnik kraljevskih bolnic v Devonu in Exeteru dr. Gordon je opazoval vpliv vetra na tuberkulozne ljudi celih 25 let. Prišel je do zaključka, da so za tuberkulozne ljudi najbolj nevarni močni in vlažni zapadni vetrovi. Nekateri učenjaki so ugovarjali Gordonu, češ, da je treba pripisati to, kar pripisuje vetru vlagi, katero prinašajo vetrovi v toliki množini, da se pote celo notranje stene. Da se rešijo tega neprijetnega vetra, ljudje raje sploh ne odpirajo oken, kar zmanjša njihovo odpornost. To bi bil drugi argument proti Gordonovi teoriji. Gordon je pa te ugovore ovrzel, češ, da ne gre za vlogo, temveč samo za veter. Učenjak trdi celo, da je tesna zveza med vnetjem pljuč in severozapadnimi vetrovi, katerih se Angleži res boje bolj, nego vetrov iz drugih smeri.

Dejali smo že, da se vpliv vetrov na zdravje ne da pojasniti samo s toploto in vlagi. Remlinger in Charrier kličeta na pomoč tudi variacijo električne napetosti, ionizacije, izžarevanje in magnetizem. To, kar velja za veter, velja tudi za vse druge meteorološke pojave. Meteorološko stanje ni nikoli in nikjer ustaljeno. Manjšim vremenskimi izpremembam se nekateri ljudje odnoso prebivalci gotovih krajev lahko prilagode. Kjer pa gre za večje in nenadne vremenske izpremembe, rabi organizem za novo ravnanje v svojih funkcijah toliko napora, da ga bolehen človek naravno ne zmore. To velja seveda tudi za vsa druga živa bitja, toda človek je v fizičnem pogledu med njimi najslabše oborožen. Da se učenjaki v svojih teorijah o škodljivem vplivu južnih in vlažnih zapadnih vetrov na človeško zdravje ne motijo, bodo radi priznali tudi pri nas mnogi ljudje, ki se po pravici boje zloglasnega jugozapadnega vetra, ker jim prinaša glavobol, živčno razdraženost, nervoznost itd.

Pogum.

— Kaj praviš o tem avtorju?

— Po mojem mnenju bi se bil moral posvetiti vojaški karijeri, ker je neverjetno pogumen.

— Kako to?

— V drugem dejanju se je prišel pokazat občinstvu.

Dobra računarica.

— Tale aparat vam prihrani polovico dela v gospodinjstvu, milostiva.

— Potem takem mi pa dajte kar dva.

Samo za pešce

V deželi, kjer ima vsak sedmi prebivalec avtomobil, ljudje skoro sploh ne hodijo daleč peš. Čemu bi človek hodil peš, če se lahko pelje z avtomobilom? V Ameriki se vozijo z lastnimi avtomobili celo mnogi delavci. Vendar ima pa hoja tudi tam svojo privlačnost, po kateri se marsikomu toži. Avtomobili ostajo seveda dosledni sovražniki hoje tudi s tem, da ogrožajo varnost pešcev in jih silijo neprestano umikati se, da o prahu in ropotu sploh ne govorimo.

Amerika je pa tako bogata, da lahko napravi turistična društva posebne ceste za pešce. »Appalachian Mountain Club«, ki ima svoj sedež v Bosonu, v New Yorku in Connecticutu pa več podružnic, je nabral med svojimi člani toliko denarja, da je lahko napravil v Belih gorah 245 milj dolgo gorsko cesto. Gorske ceste za turiste grade turistična društva tudi po drugih pogorjih. Vseh cest, namenjenih izključno pešcem, je v romantičnih ameriških krajih nad 2000 milj.

Pustolovščina angleške letalke

Angleška letalka mrs. Bruce se je morala na poletu iz Londona v Avstralijo 5. t. m. spustiti na gori Kuhl-Mabaraku blizu Jaske v Perziji. Letalka pripoveduje o svoji pustolovščini takole:

— Zapustila sem Bušir ob 8.30 v nadi, da dosežem 600 milj oddaljeno Jasko okrog poldne. Vse je šlo dobro tri ure, potem je pa nastal defekt v dovajanju olja. Nekaj časa sem letela proti vetru, potem sem si pa oddahnila, ko sem zopet zagledala obalo. Čim sem se ji pa približala, sem opazila, da se dviga nad njo gost oblak peska. Spustila sem se misleč, da imam pod seboj trdna peščena tla, v resnici je pa bila mivka. Kolesi sta se zarili globoko v njo, aeroplan se je postavil na nos in motor se je pogreznil v pesek.

Kmalu so hiteli od vseh strani divjaki plemena Baluchi. Najprej so plesali okrog mene in mi žugali s palicami, potem so se pa pomirili, ker sem jim po vrsti segla v roko in se vsakemu posebej prijazno nasmehnila. Drugo jutro na vse zgodaj me je prebudil poglavar in mi s kretnjami dopovedal, naj pospravim svoje stvari. Ko sem bila že pripravljena za odhod, je dejal Jask, Jask, iz tega sem sklepala, da se hoče napotiti z menoj v Jasko, kar se mi je zdelo strašno pri silni vročini in 40 milj dolgi poti skozi puščavo. Vendar sem pa hotela poskusiti srečo. S poglavarjem sva krenila v spremstvu oboroženih divjakov na pot, toda daleč nismo prišli. Vročina je bila tako strahovita, da smo se morali kmalu ustaviti pri sosednem plemenu. Čez nekaj dni so prispeli trije moji rojaki, uslužbeni pri angleški zrakoplovni družbi, in to je pomenilo konec moje pustolovščine. Letalo je bilo kmalu popravljeno tako, da sem lahko nadaljevala pot.

Mož in žena.

— Nič več me ne ljubiš! Če me vidiš plakati, me niti ne vprašaš, zakaj plakam.

— Zelo mi je žal, draga ženica, toda taka vprašanja so navadno zelo draga, kar vem iz lastne izkušnje.

LJUBLJANA

PREŠERNOVA UL. 7-9

ELITE

NUDI NAJVEČJO IZBIRO DAMSKIH PLAŠČEV, ZIMSKIH SUKENJ IN OBLEK ZA GOSPODE IN OTROKE PO NAJNIZJI CENI

Antiseptični prepariran

Bila je in bo NAJBOLJŠA.

dokazano nedosegljiva!

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

SPEDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9. 81/T

Telefon interurban 2157.

Ivan Novak

ZALOGA POHIŠTVA

strojno mizarstvo

VIŽMARJE

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

so priporočila za izvršitev stavbnih in pohištvenih del.

DELO SOLIDNO. POSTREŽBA TOČNA. CENE ZMERNE.

„OLLA“ GUM

Antiseptični prepariran

Bila je in bo NAJBOLJŠA.

dokazano nedosegljiva!

KUPUJTE V TRGOVINI, KJER KUPUJEJO TISOČI!

Odjemalci zunaj Zagreba naj zahtevajo največji katalog Jugoslavije. — Izberite si iz velike izbire ženske in otroške perila, robe, platno, namizne prte, manufakturno blago, ženske klobuke, ženske konfekcije, drobno in pleteno blago, igrače, moško modo, preproge, zastore, je, parfumerijo, čevlje, čipke, kuhinjsko blago ter kar potrebujete. — Pri vsakem kupovanju prihranite.

Največja trgovina in odprema hila

KASTNER I OHLER,

— ZAGREB, Ilca broj 4. —

Snežne čevlje in galoše

dajte pravočasno v popravilo tvrdki

Matija Trebar

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6

Klavirji!

Svarim pred nakupom navidezne za blaga, cenih klavirjev!

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster Höpfl, Stingl original, ki so nesporno najboljši (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sod izvedenec in biv. učit. Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3

Najcenejša posojevalnica.

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja

v Ljubljani krepeča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. 58-T

STANOVANJE

dveh sob ali z 1 sobo, kuhinjo in pritlikinami, oddam stranki brez otrok, event. z odraslimi, takoj ali pozneje. Tovarniška ulica 21, Zelena jama. 2731

V HOTELU MIKLIČ oddamo mesečne sobe

2695

Vsa plesarska in soboslikarska dela

izvršuje točno, solidno in pri učenjenih cenah pod garancijo

J. HLEBŠ

družba z o. z.

pleskarstvo in soboslikarstvo

Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

Lovske puške

floberte, browning pištole, pištole za strašenje psov, lov-ske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER puškar,

Ljubljana, Kongresni trg šte. 9

Poceni in vendar najboljše je SEVERJEVA OTOMANA

32 peres v sedežu in 4 v zgljavju; velikost 185 x 78

Cena Din 570.— do 850.— po izbiri preobleke. — Zahtevajte vzorce!

najboljši material!

RUDOLF SEVER, Ljubljana,

Marijin trg št. 2

RADIOBALZAMIKA

ZANESLJIVO SREDSTVO PROTI REVMATIZMU, PREHLADU IN ISHIJASU.

LABORATORIJ BEOGRAD DOBIVA SE V VSEM LEKARNAM PO CENI DIN 75